

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande

Remiss från Socialdepartementet om *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa - Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa*

SOU 2017:47 S2017/03553/FS

Läsanvisning

Föreningen För Familjecentralers Främjandes (FFFF) synpunkter berör kapitel 4. FFFF har fokuserat på område 4.1 - Det tidiga livets villkor.

Viktiga förutsättningar för jämlika villkor under det tidiga livet är:

- en jämlik mödra- och barnhälsovård,
- en likvärdig förskola av hög kvalitet, samt
- metoder och medel som sätter barnets bästa i centrum

Sammanfattning

FFFF:s uppfattning är att kommissionens arbete är gediget och ger en överskådlig och tydlig bild av den aktuella situationen och de faktorer och områden som påverkar varandra. FFFF ställer sig positiv och delar kommissionens uppfattningar och slutsatser i den beskrivna problembilden i området *Det tidiga livets villkor*. FFFF ställer sig bakom åtgärderna och har förslag om förtydliganden.

Bakgrund

Barns ohälsa tar sig nya uttryck jämfört med när barn- och mödrahälsovården etablerades. Den medicinskt orsakade ohälsan har kommit i bakgrunden och hälsoproblem med sammansatta psykosociala orsakssamband har blivit mer framträdande. I ett internationellt perspektiv har barn i Sverige god fysisk hälsa medan den psykiska hälsan visar sämre resultat. Detta kräver samverkan och insatser från fler yrkesgrupper som bidrar med sin unika kunskap.

Ett närliggande folkhälsoproblem är de stora hälsoklyftorna. Olikheterna gäller också barn. Det nära sambandet mellan barns hälsa och deras föräldrars socioekonomiska betingelser leder till att ett folkhälsoarbete riktat till barn också måste inkludera barnens föräldrar. Barnmorskemottagningar/mödra/kvinnohälsovård (BMM) och barnavårdscentraler (BVC) blir en viktig bas eftersom dessa verksamheter når i stort sett alla föräldrar som väntar barn eller nyligen fått barn.

Ett av de grundläggande och centrala sätten att angripa den ojämlika hälsan och skapa jämlika förutsättningar under det tidiga livet handlar om samverkan mellan olika aktörer kring barnen. Här blir familjecentraler viktiga. En familjecentral är en verksamhet där BMM, BVC, öppen förskola samt socialtjänstens förebyggande verksamhet är samlokaliserad och samverkar för barns och familjers bästa.

Att flytta in under samma tak ger bra förutsättningar för samarbete och ökar tillgängligheten för föräldrar genom att det är en dörr in till service och gemenskap där flera tjänster finns till hans. Tillgängligheten på en familjecentral och det breda utbudet av tidiga insatser bidrar till att minska hälsoklyftorna.

Idag har flera av landets kommuner/landsting/regioner en etablerad samverkan och driver familjecentraler. Många av dessa familjecentraler är navet i ett geografiskt område eller en kommuns arbete med föräldraskapsstöd.

Familjecentralen är en viktig arena i jämlikhetsarbetet då den kan ge förutsättningar för en god start i livet såsom att ge stöd till föräldrar så att barn får lust att lära. Familjecentralen ger också föräldrar verktyg för att kommunicera med sina barn på ett stödjande och tryggt sätt för att barnen ska få en bra relation till sina föräldrar. Familjecentralen arbetar även för att föräldrar ska få en bra relation med andra föräldrar och andra vuxna för att stärka nätverket kring barnen. Familjecentralen är en hälsofrämjande arena och ger kunskaper om goda levnadsvanor.

Synpunkter avseende bedömningar och inriktning av åtgärder

Utifrån ovanstående bakgrund ser FFFF det som olyckligt att enbart mödra- och barnhälsovårdens verksamhet lyfts fram i rapporten då samverkan med fler aktörer är en framgångsfaktor för att minska ojämlikheten i hälsa.

FFFF ser det som önskvärt att familjecentralerna som samverkansform och verksamhet lyfts in i åtgärdsförslaget

FFFF ser det också som önskvärt att följande ämnen ges större utrymme i yttrandet

- fler mödra- och barnhälsovårdsenheter samverkar med kommunernas öppna förskola och socialtjänstens förebyggande verksamhet så att alla barnfamiljer kan få tillgång till en familjecentral
- det är viktigt att mödra- och barnhälsovård, elevhälsa och ungdomsvård med flera ges förutsättningar för att samverka inom varje enskild familjecentral
- uppmärksamma att familjecentraler erbjuder eller kan erbjuda stöd till barn, föräldrar eller andra vuxna kring barnet under barnets hela uppväxt
- använda begreppet proportionell universalism mer då det är grundprincipen i familjecentralens arbete
- familjecentraler ges förutsättningar att arbeta enligt hembesöksprogrammet i Rinkeby

FFFF saknar en mer övergripande text om nedanstående faktorer för att nå ett framgångsrikt arbete vad det gäller familjecentraler och föräldraskapsstöd:

- tydligt politiskt budskap
- kartläggning av befintligt stöd, föräldrars behov och kommunens beredskap som beslutsunderlag
- aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn
- långsiktighet i planeringen
- uthållighet i genomförandet
- ett arbete som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet
- universellt föräldraskapsstöd 0–18 år som grund för att sedan fylla på med mer selektivt och indikerat föräldraskapsstöd
- att insatser utformas utifrån föräldrars önskemål och behov

Det bör också nämnas att det ofta saknas tydliga lokala och regionala mål i arbetet med barn och familjer. Detta genererar att föräldraskapsstöd- och familjecentralarbetet får stå tillbaka i ”tuffa” tider. Det organisatoriska arbetet med tydlig styrning, ledning, mål och finansiering behöver utvecklas och stärkas för att trygga och utveckla kvaliteten för att möta barn och föräldrars behov.

FFFF kommer med stort intresse att följa utvecklingen av arbetet för en mer jämlik hälsa.

**FÖRENINGEN FÖR
FAMILJECENTRALERS
FRÄMJANDE**

Föreningen För Familjecentralers Främjande

Ordförande
Åsa Pettersson

Varberg 29 november 2017

Föreningen För Familjecentralers Främjande

c/o Magdalenas kontorstjänster AB

Bergsbrunnsgatan 22

753 23 Uppsala

Tele 0705-13 09 93

info@familjecentraler.se

www.familjecentraler.se